

آشنایی با ادیان جدید ۱۰:

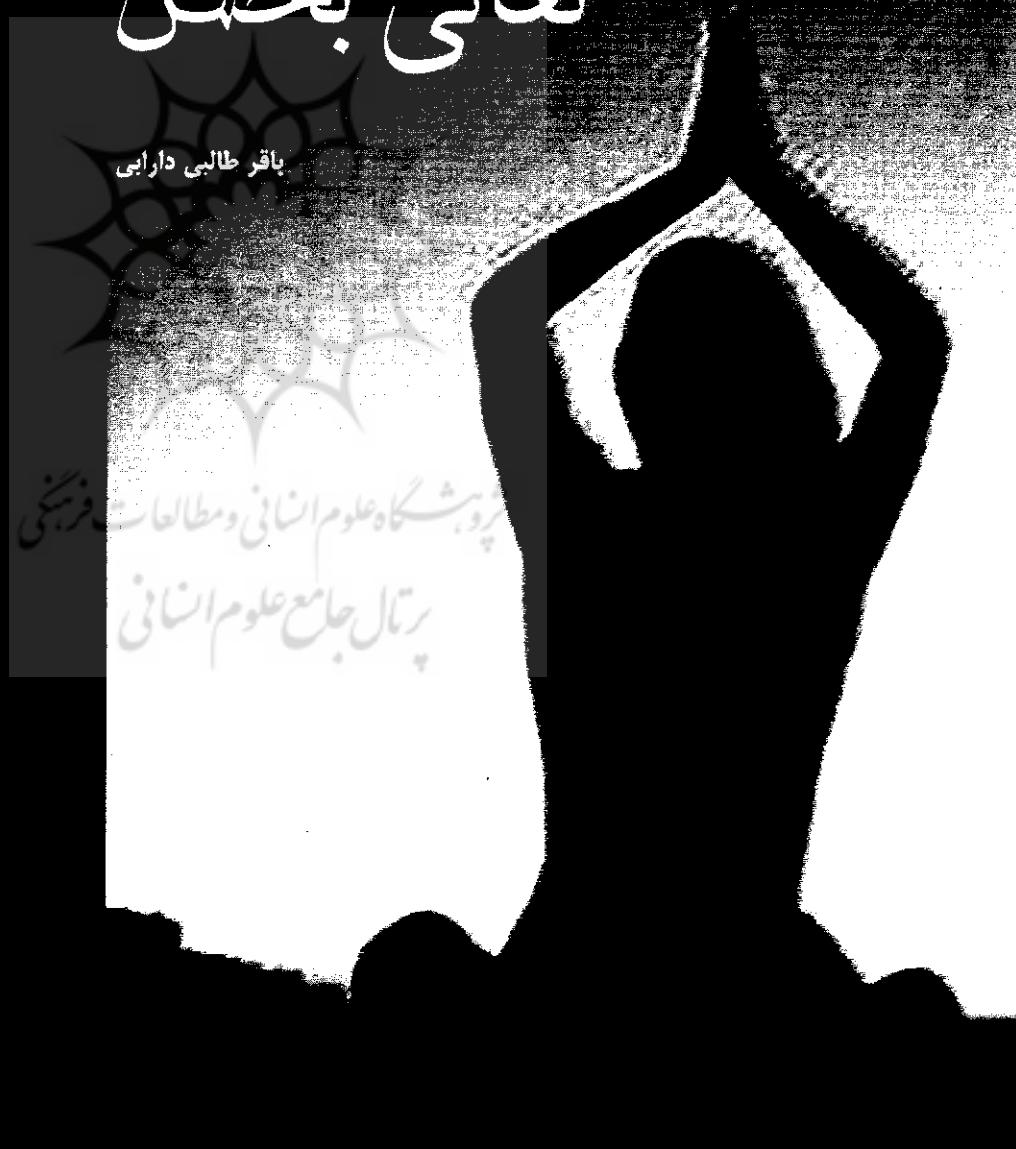
مراقبه‌ی تعالی بخش

باقر طالبی دارابی

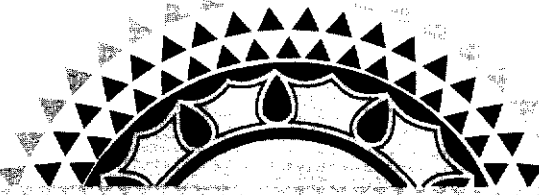
مراقبه‌ی تعالی بخش، معروف به تی‌ام (TM)، توسط مهاراش ماهش یوگی^۱ در سال ۱۹۵۶ تأسیس شد. مهاراش در سال ۱۹۱۱ و بنا به گفته‌ی در ۱۹۱۸ در کاشی^۲ هند به دنیا آمد. او پس از تکمیل تحصیلاتش در رشته‌ی فیزیک در دانشگاه الله آباد به مطالعه در ودانتا^۳ و تحصیل دانش ودانتا در طرقت استادش یکی از عالمان پیشکار هندوبنی به نام سوامی برهماانندا ساراسواتی^۴ معروف به گورو تی‌آ بود.

مهاراش تا سال ۱۹۵۳ که دو چشم از چپن فروست، به مدت سیزده سال نزد وی ساگردی کرد. بعد از مرگ استادش به کوه‌های هیمالیا پناه برد و پس از دو سال مراقبه به جنوب هند سفر کرد. در همین دوران انزوای خودسازی بود که قصتش را برای برپایی و ایجاد مأموریت جهانی هندوبنی اعلام کرد. در سال ۱۹۵۸، نهضت بازتولید معنوی^۵ را تأسیس کرد و در سال ۱۹۵۹ در وین سفر خارجی‌اش به ایالات متحده‌ی آمریکا رفت و دو سال بعد، جامعه‌ی بین‌المللی مراقبه برای دانش ذکاوت خلاق^۶ را به عنوان ابزاری برای نیل به "تی‌ام" بنا نهاد. در آغاز، حرکت و رشد این جنبش کند بود اما "نهضت نقاب فرهنگ‌ی چون" در دهه‌ی ۱۹۶۰ مخالفان فراوانی را برای تعلیم مهاراش فراهم آورد. سفر بعدی او جی‌بی او را در آمریکا محکم‌تر کرد و بنی او را به فضاهاهی دانشگاهی، از جمله دانشگاه ییل، هاروارد و برکلی گسود. پیام او توجه بسیاری از بزرگان و شخصیت‌های کلامیک را به خود جلب کرد که از جمله‌ی آنان می‌توان به بیتل^۷، میافارو^۸ و جین فوند^۹ اشاره کرد.

در ۱۹۷۲، برنامه‌های برجسته‌تر برای معرفی دانش ذکاوت خلاق^{۱۰} و تفسیری از دانش ودانتی آگاهی، به جهان ارائه کرد. این برنامه همه را به ایجاد طرح جهانی^{۱۱} فرا می‌خواند که از جمله هدف آن، تأسیس سه هزار و ششصد مرکز جهانی بود. این مراکز جهانی هر کدام دارای هزار نفر معلم و مربی بودند که در این طرح بزرگ، هر یک از آنان برای تعلیم و تربیت هزار نفر نظر گرفته شده بود. که بر این اساس، هر مرکز یک میلیون نفر از ساکنان زمین را در بر می‌گرفت. او برای اجرای این طرح شوروی اجربی طرح جهانی^{۱۲} را تشکیل داد. در همین سال دانشگاه بین‌المللی مهاریشی^{۱۳} را در سانتا باربارا کالیفرنیا تأسیس کرد که بعدها به فیر فیلد^{۱۴} منتقل شد و هنوز در آن جا با نام دانشگاه مدیریت مهاراش^{۱۵} بریاست. از اهداف این دانشگاه، آرایه‌ی یک تقویم درسی سنتی است که در آن هر عنوانی بر نیروهای طبیعت و جهان هستی، که پایه و اساس جنبش تی‌ام را تشکیل می‌دهد، تأکید می‌کند. در حوالی سال ۱۹۷۷ ده هزار نفر در این دانشگاه تربیت شدند تا به تعلیم و آموزش فنون تی‌ام بپردازند. در نتیجه‌ی بوسش رسانمای مناسب جنبش تی‌ام توانست در نیوجرسی با مدارس عمومی ارتباط برقرار کند که در نتیجه در این مدارس فنون تی‌ام تدریس می‌شد اما در سال ۱۹۷۷

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

دادگاه این اقدام را ممنوع کرد.

این پرونده قضایی که به پرونده مالناک علیه یوگی^{۱۵} معروف شده است ضربهای محکم بر این جنبش وارد کرد. جنبش در دادگاه عالی نیوجرسی ضمن تقاضای استینافه ادعا کرد که این جنبش، دینی را تعلیم نمی‌دهد بلکه فنونی علمی را آموزش می‌دهد و در نتیجه دادگاه استینافه در سال ۱۹۷۹ رأی اولیه را فسخ کرد. اما بعد از این اتفاق، پس از چندین سال رشد پایدار، شمار هواداران جنبش رو به افول نهاد. "تی‌ام" تصریح می‌کند که دین نیست اما دین پژوهان، به ویژه جامعه‌شناسان دین، از جمله بین‌برج^{۱۶} معتقدند که سخن گفتن از "نیروهایی خارق‌العاده و متعالی" نوعی ترویج و تعلیم اعتقاد به فوق طبیعیات است و چنین چیزی از ویژگی‌های دین است. با کند شدن روند عضوگیری جنبش "تی‌ام" این جنبش در سال ۱۹۷۶ به کشفی مهم در استناد و نیروی بالقوه‌ی انسان دست یافت. صورتی عالی از مراقبه، موسوم به سیدیس^{۱۷} این فرصت را در اختیار دانش‌پژوهان پیشرفته قرار داد تا "پرواز یوگی"^{۱۸} انجام دهند؛ پرواز در هوا و شناور شدن در آن. آن‌ها همچنین آموزه‌ی امکان نامرئی شدن انسان را نیز مطرح کردند. در همین ایام بود که هواداران "تی‌ام" دریافتند که تلاش‌ها و تمرین‌های آن‌ها در دنیا تأثیری عمیق دارد؛ مثلاً موجب کاهش جرایم می‌شود و به جنگ و بیماری‌ها پایان می‌دهد.

برخلاف عوامل بازدارنده‌ی دهه ۱۹۷۰، تعالیم یوگی بازگشت قابل توجهی داشته است. این امر تا حدودی به شکوفایی و رونق درمان کلی نگرانه هولیستیک^{۱۹} در غرب برمی‌گردد. یوگی برای نیل به این هدف "آیورودا"^{۲۰}، شکلی سنتی از درمان را مطرح کرد و امکانات و وسایل درمانی را در چندین شهر بزرگ برپا کرد. استراتژی این مراکز بنا به گفته‌ی خودشان مبارزه با بی‌انضباطی‌ها و نابسامانی‌های بهداشتی از راه مبارزه با ریشه‌ی بیماری‌ها به جای پرداختن به درمان‌های سطحی بود. این علل و اسباب عموماً شامل یک عدم تعادل و به هم ریختگی در انرژی‌های بدن بود که تغذیه ناپاک و شیوه‌های ناروای زندگی و زیستن را موجب می‌شود. در این اواخر مهاراش برنامه‌ی اخترشناسی ودایی مهاراش^{۲۱} را مطرح کرد که خود او آن را به "تانش تغییر شکل و تکنولوژی پیش‌بینی" تعریف کرده است. وی تا آن‌جا پیش‌رفت که گفت به کار بردن این برنامه برای آنان که دارای جایگاه و مقام رهبری یا حافظ امنیت و آسایش هستند، ضروری است؛ چراکه با این برنامه می‌توانند به قدرتی دست‌یابند که آیندنگری و پیش‌بینی را در آن‌ها تقویت می‌کند.

"تی‌ام" به عرصه‌ی سیاست نیز وارد شده است. حزب حقوق طبیعی^{۲۲} که رهبری آن را دکتر جان هگلین فیزیکدان و یکی از اعضای هیئت علمی دانشگاه مدیریت مهاریشی به عهده داشت از "تی‌ام" پشتیبانی کرد و حزب خود را "اولین حزب سیاسی امریکا که بر اصول علمی و

تحقیق استوار است" خواند. در واقع تمرین‌ها و اعمال "تی‌ام" در منشور خط مشی حزب حقوق طبیعی، گنجانده شده است. این حزب مدعی است که در بیش از هشتاد کشور جهان فعال است.

در رقابت انتخاباتی سال ۲۰۰۰ حزب حقوق طبیعی در کسب کرسی‌های مجلس سنا در بیش از پنجاه ایالت امریکا ناکام ماند و فقط یکی از اعضای این حزب توانست در ایالت‌های او با کسب شصت و نه هزار رأی به سنا راه یابد. اولین هدف این حزب چنان که در منشور آن آمده است تربیت هفت هزار خبیره برای عمل به مراقبه‌ی تعالی بخش مهاریشی و برنامه‌ی "تی‌ام" است و از آن‌جا که این برنامه شامل فن "پرواز یوگی" نیز می‌شود آنان معتقدند موجب ایجاد جامعه‌ای هماهنگ و مثبت می‌شود. از دیگر اهداف و برنامه‌های این حزب رسیدن به اقتصادی پویاتر، بهداشت و سلامتی، ثبات خانوادگی، تحصیلات پیشرفته و "دفاع شکست‌ناپذیر" در مقابل جنگ است. فنون "تی‌ام" قرائندی ساده و خالی از زحمت دانسته شده‌است که به واسطه‌ی آن ذهن به طور طبیعی به کته و ذات تمامی افکار (آگاهی تعالی‌بخش) و منبع تمامی فرایندهای خلاق می‌رسد. "تی‌ام" مدعی است که برخلاف انواع دیگر مراقبه (مدیتیشن)، ذهن مراقبه‌گر را از مرزهای مادی گذر می‌دهد و با نیروی خالق یکی می‌کند. این یکی شدن به تعبیر یوگی "چشمه‌ی جوشان زندگی" نامی را به بازدهی بیشتر و رسیدن به سلامتی از طریق روشن‌شدگی و اشراق رهنمون می‌شود.

برخی مطالعات و تحقیقات نشان می‌دهد که تمرین "تی‌ام" به کاهش جرایم کمک کرده است و موجب ترغیب به صلح و آرامش، کاهش فشارخون و افزایش سلامتی جسمی و روانی تمرین‌کننده شده است. تمرین "تی‌ام" برای عموم مردم، از هر زمینه و بستر دینی و پیشینه‌ی اعتقادی که باشند ممکن و مفید است. در واقع "تی‌ام" نیز از قاعده‌ی کلی ادیان جدید تبعیت می‌کند یعنی ایجاد یک دین‌داری در درون دین‌داری سنتی و موروئی افراد. "تی‌ام" روشی طبیعی و آسان در مراقبه است که فرد را به "سطح بالای آگاهی" یا اشراق می‌رساند و با هیچ دین، اعتقاد، فلسفه یا تعبیری در شیوه‌ی زندگی پیوند نخورده است. فرایندی که "تی‌ام" مطابق آن آموخته می‌شود، پیچیده نیست. کسی که به "تی‌ام" تمایل دارد در آغاز در جلسات درس خطابه و سخنرانی‌های علمی که از منافع و ویژگی‌های این فن سخن می‌گویند شرکت می‌کند و به دنبال آن، چه بسا فرد به آموزش و یادگیری شخصی روی آورد. در این مرحله در طول اجرای مراسم خصوصی و شخصی به او یک "منتره" داده می‌شود که شامل نوعی "دعا و استغاثه" به درگاه خدایان هندویی و گورو^{۲۳} است که ضمن آن از آن‌ها به خاطر شناخت "تی‌ام" و توانایی برانجام آن شکرگزاری می‌شود. به محض این که فرد این فن را آموخت می‌تواند مستقل از هر چیزی خود به تمرین

آن اقدام کند و تا وقتی احساس نیاز نکرده است لازم نیست برای آموزش بیشتر مراجعه کند. اوقات فراغت آخر هفته، معمولاً برای کسانی که در پی آموختن بیشتر برای متحول کردن فنون آموخته‌ی خود هستند مناسب‌ترین زمان است. آن‌هایی که پیشرفته‌ترند در این عرصه به لحاظ نظری با "یوگا"^{۲۴}، "گیتا"^{۲۵} و "ریگ‌وودا"^{۲۶} که از منابع سنتی و کهن آیین هندو هستند و "تی‌ام" از آن‌ها بیرون کشیده است آگاهی کامل‌تری دارند.

رهبران و هواداران اصلی این گرایش دینی-رفتاری برای ساده‌سازی انجام مراقبه‌ی "تی‌ام" آن را به هفت مرحله تقسیم کرده‌اند که عبارت‌اند از:

مرحله‌ی اول. درس خطابه‌ی مقدماتی. در این درس جزئیاتی درباره‌ی آثار احتمال تمرین "تی‌ام" گفته می‌شود

مرحله‌ی دوم. درس خطابه‌ی آمادگی. مکانیسم و خواستگاه‌های تی‌ام.

مرحله‌ی سوم. مصاحبه‌ی مصنوعی استلا و شاگرد

مرحله‌ی چهارم. آموزش خصوصی یا فردی فنون

مرحله‌ی پنجم. صحت و اعتبار تجربیات، درک مکانیسم فنون "تی‌ام" از تجربیات شخصی

مرحله‌ی ششم. صحت و اعتبار تجربیات به درک مکانیسم توسعه‌ی مراحل بالاتر آگاهی

مهاراش مدعی است چون مبنای "تی‌ام"، علم آگاهی خلاق^{۲۷} است بنابراین "تی‌ام" دین نیست. اصطلاح "علم آگاهی خلاق" یا SCI را یوگی از آن رو به کار برده است که نشان دهد "تی‌ام" تفسیری مدرن از علم ودایی آگاهی است که به نظر وی پایه‌ی تمامی معرفت و اساس اعمال

است.

- پی نوشت:
1. Maharash Mahesh yogi.
 2. Utter Kashi.
 3. Swami Brahmananda Saraswati.
 4. Guru Dev.
 5. Spriritual Regenoration Movment.
 6. International Meditation Society For the Science of Creative.
 7. Beatles.
 8. Mia Farrow.
 9. Jane Fonda.
 10. World Plan
 11. World Plan Executive Council.
 12. Maharishi International University.
 13. Fair Field.
 14. Maharishi University of Management.
 15. Malnak v. Yogi.
 16. Bain bridge.
 17. Siddis.
 18. Yogic Flying.
 19. Holistic.
 20. Ayurveda.
 21. The Maharishi vedic Astrology Program.
 22. The Natural Law Party.
 23. Bhagavad.
 24. Gita.
 25. Rig Veda.